

EU4IP

Strengthening Intellectual Property
Rights in Moldova and Ukraine

Finanțat de
Uniunea Europeană

Gestiunea colectivă a drepturilor

Recomandări pentru conformarea cu cadrul juridic al Uniunii Europene

Ion Țîganaș
Expert în domeniul dreptului de autor

EU4Business

ACTE RELEVANTE

Directiva privind
gestiunea colectivă a
drepturilor de autor
2014/26/EU

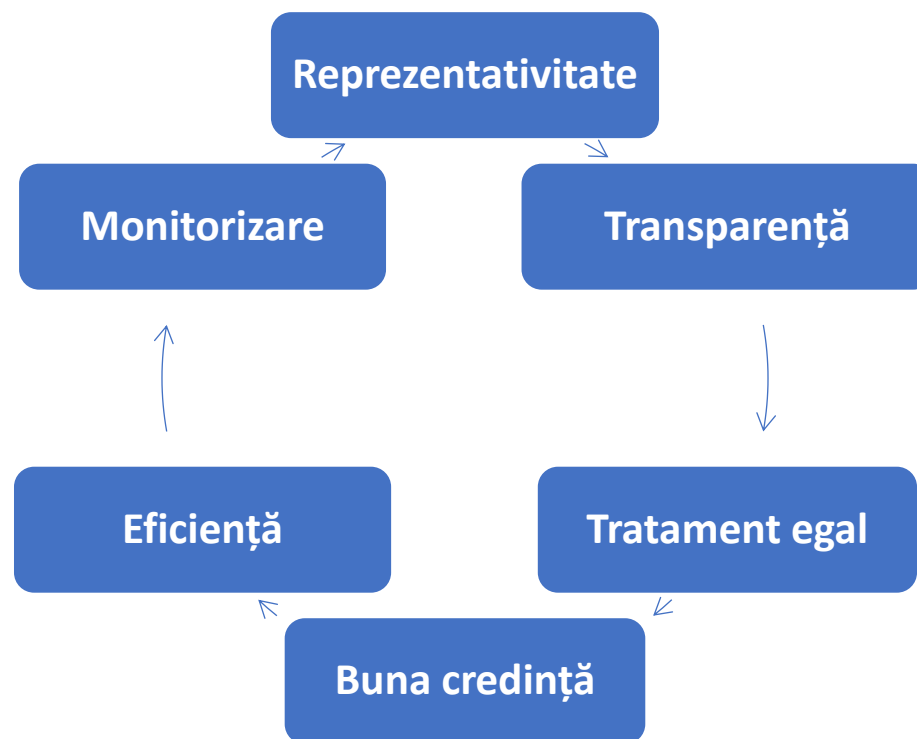

Legea privind dreptul
de autor și drepturile
conexe
230/2022

OBIECTIV STRATEGIC

Implementarea corectă a Directivei 2014/26/UE nu se poate limita doar la transpunerea **copy/paste**, ci ar trebui să conducă la crearea unui sistem de gestiune colectivă care să îndeplinească criteriile menționate mai jos:

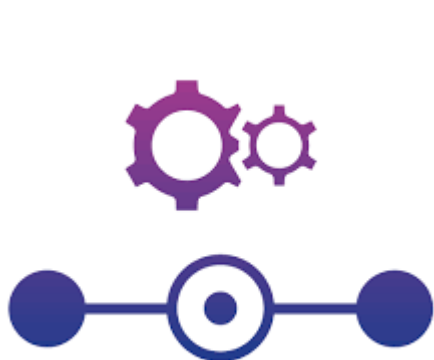

CUPRINS

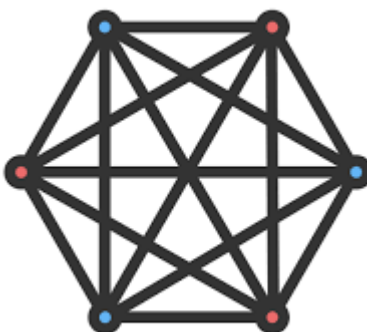
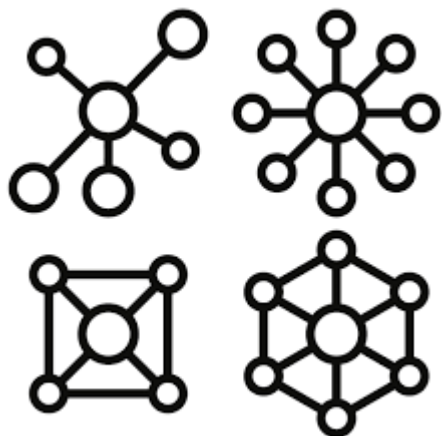
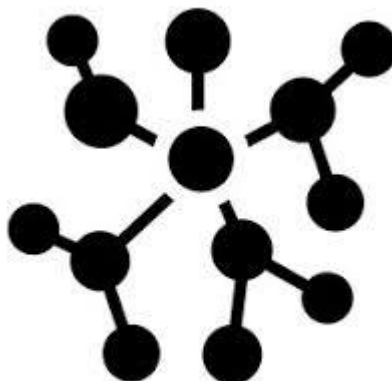
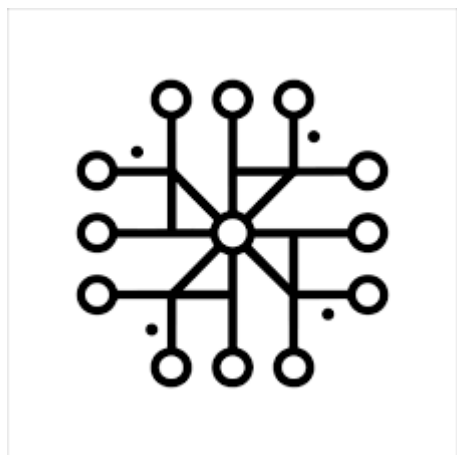
- STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ
- STABILIREA TARIFELOR
- ACCESUL LA INFORMAȚII
- CONSILIUL DE SUPRAVEGHERE
- COMISIONUL DE GESTIUNE ȘI ALTE REȚINERI
- ALTE PREVEDERI IMPORTANTE

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ (SIMPLU)

Problema fundamentală: structura dorită a sistemului de gestiune colectivă

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ (COMPLEX)

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ

- Legea permite crearea unui număr nelimitat de OGC, încurajând înființarea OGC **nerepresentative** și posibila gestiune paralelă a aceleiași categorii de drepturi de mai multe OGC
- Astfel, se deschid larg porțile pentru înființarea unor **OGC-uri mici, slabe** din punct de vedere economic și, ca urmare, potențial **subdezvoltate**
- Conform articolelor 83 și 84 (1), **orice grup mic de persoane poate crea un OGC**, îndeplinind doar câteva criterii de bază
- Unele dintre criterii sunt vagi, potențial neclare și pasibile interpretări
 - capacitatea economică de a gestiona colectiv
 - resurse umane și materiale necesare pentru a gestiona repertoriul încredințat

RECOMANDARE:

- explicarea detaliată a criteriilor
- oferirea indicatorilor suplimentari pentru procesul de evaluare

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ

- Legiuitorul a decis să creeze structuri-umbrelă - **colectorul** (art. 103), care colectează remunerația pentru alte OGC, **indiferent dacă acesta reprezintă un grup semnificativ de titulari și un repertoriu reprezentativ**
- Legea prevede desemnarea drept colector a entității alese de OGC-urile din sectorul respectiv (art. 103 (2)), iar – în lipsa unui acord – prin decizia AGEPI (art. 103 (5))
- Unele criterii pentru desemnarea colectorului sunt aceleași ca cele utilizate deja în procesul de autorizare a OGC
- Riscuri:
 - Un astfel de acord poate ignora complet repertoriile reprezentate de OGC-urile implicate, taxele de gestiune pot fi decuplate de la costurile reale, etc.
 - În lipsa unui astfel de acord, toate părțile urmează să participe la o procedură consumatoare de timp în fața Comisiei de Mediere sau să fie direcționate către arbitraj
 - Acest sistem ar putea funcționa **ineficient** și într-un mod **nerentabil**

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ

- Legiuitorul a decis să creeze **structuri comune de colectare** (art. 104)
- Scop: eficientizarea procesului de colectare a remunerațiilor
- Riscuri:
 - care entitate este responsabilă în relația cu utilizatorii: structurile comune, toate OGC-urile implicate în înființarea lor sau ambele tipuri de entități?
 - relația dintre art. 103 și 104 este neclară: domeniul lor se suprapune și este dificil de determinat în situații concrete, care dintre ele prevalează
- Așadar, aceleași drepturi pentru aceeași utilizare ar putea fi gestionate parțial și paralel atât de colector, cât și de structura comună de colectare

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ

Riscurile sistemului complex:

- înființarea OGC-urilor nerepresentative
- probleme de funcționare, în special în cazul OGC-urilor aflate la început de drum
- risipirea unor resurse deja limitate
- fragmentarea pieței existente
- reduce șansele în ceea ce privește crearea unui sistem de licențiere stabil și funcțional în Moldova

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ - CONCLUZII

- Sistemul de gestiune colectivă dintr-o **piață relativ mică** începe să arate ca o **rețea complexă**, formată din **multe entități** dintre care unele nu sunt deloc necesare pentru a reprezenta **eficient** titularii de drepturi
- Într-o piață mică, numărul OGC poate fi **limitat** (practica internațională și judiciară)
- Un sistem în care o singură OGC este acreditată să gestioneze o anumită categorie de drepturi oferă **soluții eficiente și rentabile** de licențiere, în **beneficiul titularilor și al utilizatorilor**
- În mai multe țări din lume, OGC-urile operează chiar într-un **regim monopolist**, existând câte **un singur OGC pentru fiecare domeniu de drepturi de autor**
- Această situație a fost recunoscută ca fiind conformă cu legislația UE, atât timp cât **poziția de monopol nu este abuzată de către OGC**

STRUCTURA SISTEMULUI DE GESTIUNE COLECTIVĂ

RECOMANDĂRI:

- Reconsiderarea și simplificarea sistemului de gestiune colectivă existent
- Revederea prevederilor referitoare la colectori și la structurile comune de colectare
- Încurajarea cooperării OGC-urilor în domeniul licențierii

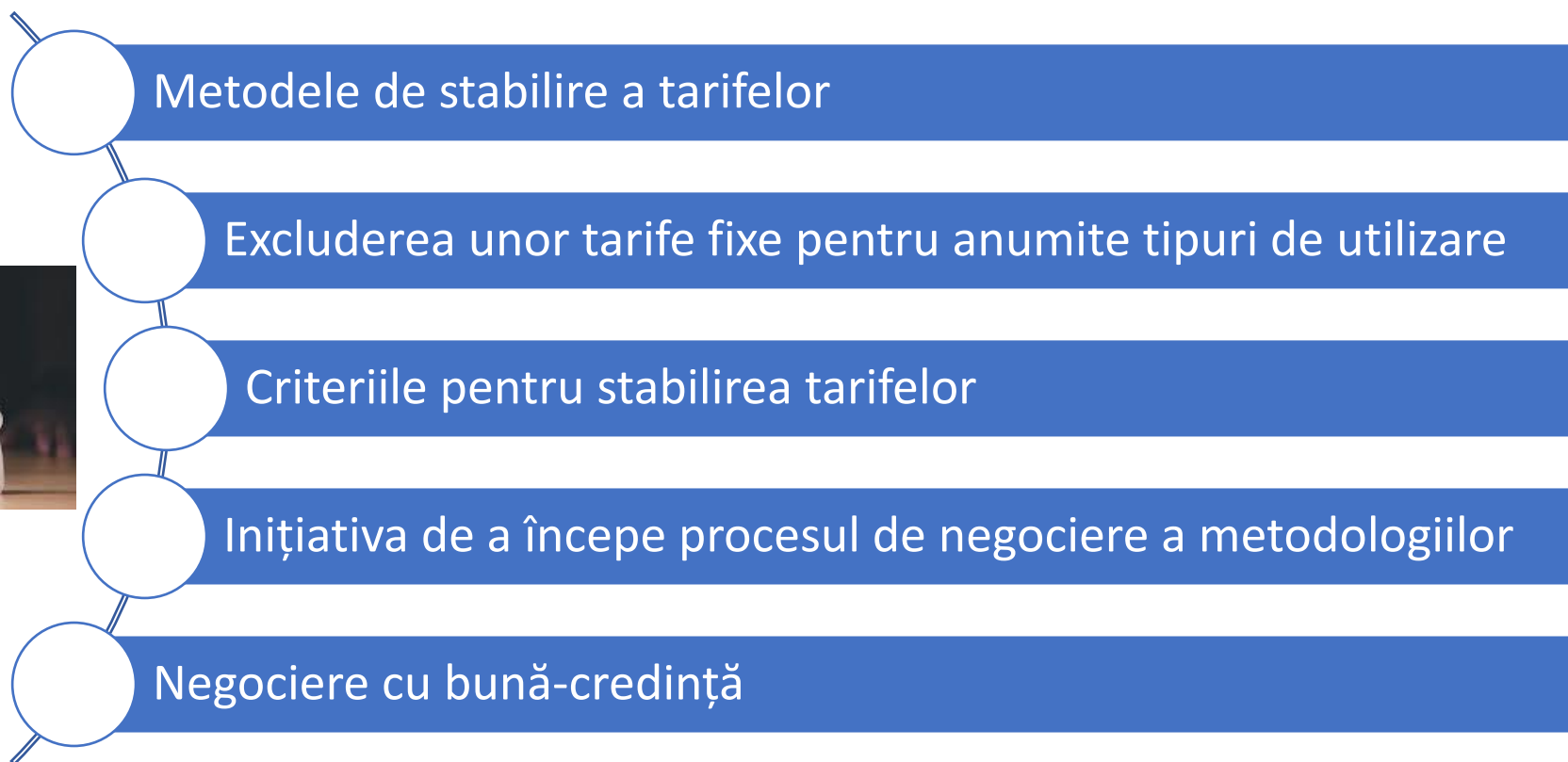

STABILIREA TARIFELOR

- Sistemul anterior
 - negocieri libere între OGC-uri și utilizatori
 - combinat cu tarife minime aprobate de stat
- Sistem actual (art. 99-102)
 - metodologii negociate
 - mecanisme de mediere sub egida AGEPI
- Noul sistem de stabilire a tarifelor este
 - mai complex
 - potențial consumator de timp
 - implică rea-credința părților
- În vidul creat de anumite dispoziții tranzitorii – abrogarea tarifelor anterior acceptate (art. 123 (3) și (5)) – poate trece mult timp până la aprobarea formală a noilor tarife
- Aceasta va genera tensiuni în sistem și ar putea afecta negativ situația economică a titularilor

STABILIREA TARIFELOR - RISCURI

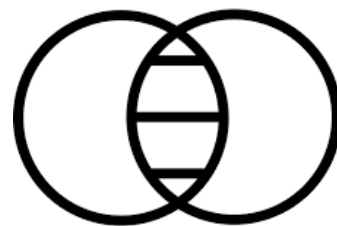

STABILIREA TARIFELOR

- Metodele de stabilire a tarifelor: forfetar sau procentual (art. 101 (1))

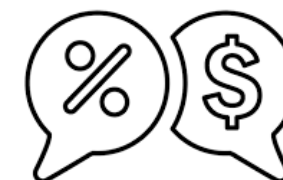

- În multe cazuri din practică, OGC-urile **combină ambele metode** pentru a asigura plata remunerației pentru diferite tipuri de distribuție de conținut pe care utilizatorii le aplică în modelele lor de afaceri
- Conform practicii europene, combinarea ambelor metode la stabilirea tarifelor pentru copia privată este **mai eficientă și mai funcțională**

STABILIREA TARIFELOR

- Excluderea expresă prin lege a tarifelor fixe pentru anumite tipuri de utilizare
- Coform art. 101 (6) pentru activitatea de **radiodifuzare**, OGC pot solicita **numai** remunerații procentuale
- Conform practicii europene, aceleași principii și considerente ar trebui să se aplice și radiodifuzorilor, la fel ca și altor utilizatori, inclusiv posibilitatea aplicării tarifelor fixe **acolo unde este justificat**

STABILIREA TARIFELOR

- Art. 101 (2), (3) limitează aplicarea metodei procentuale doar la **două criterii**:
 - veniturile obținute de utilizator sau
 - costurile utilizării (în lipsa veniturilor)
- Conform art. 16 (2) din Directivă, sunt trei **criterii pentru determinarea remunerației**:
 - valoarea economică a utilizării drepturilor
 - caracteristicile și sfera de utilizare a operelor
 - valoarea economică a serviciului prestat de OGC
- În Legea 230/2022 (art. 101 (4)) aceste criterii sunt menționate doar ca fiind **suplimentare** și sunt utilizate **doar pentru a limita nivelul remunerației** calculat în funcție de veniturile utilizatorului sau de costurile utilizării. Acest fapt contravine Directivei și jurisprudenței CJUE
- Suplimentar, norma privind remunerarea pentru retransmisie (art. 75 (7)) contravine art. 16 din Directivă întrucât include criteriul privind **valoarea alocată mijlocului de retransmisie**, care nu ar trebui luat în considerare în procesul de stabilire a remunerației

STABILIREA TARIFELOR

- Singurele entități care ar trebui să aibă **inițiativa de a începe procesul de negociere a metodologiilor** ar trebui să fie OGC-urile și nu utilizatorii (art. 99 (3) și 102 (3))
- Riscuri:
 - Acordarea unei astfel de posibilități utilizatorilor, în contextul Republicii Moldova, poate conduce la **încercări constante de diminuare a remunerației** și, în final, la un **sistem de licențiere instabil**, în care toate acordurile vor fi supuse unui **proces perpetuu de renegociere**
 - **Costurile** acestui proces vor fi suportate de către titularii de drepturi
- Poziția utilizatorilor este deja protejată prin prevederi care stabilesc participarea lor la procedura de negociere a tarifelor, precum și prin **supravegherea de către AGEPI**
- În plus, dispozițiile legale ar trebui să prevadă în mod expres că inițierea procedurii de verificare a tarifelor trebuie să fie condiționată de o **schimbare substanțială a circumstanțelor**. Astfel s-ar evita utilizarea abuzivă a acestui mecanism în scopul renegocierii constante a remunerațiilor

STABILIREA TARIFELOR

RECOMANDĂRI:

- Intervenția legislativă trebuie să vizeze:
 - Fie, revederea, în ansamblu, a întregului sistem de stabilire a tarifelor
 - Fie, cel puțin, modificarea unor norme pentru înlăturarea riscurilor menționate
- Indiferent de opțiunea aleasă, art. 16 (1) și (2) din Directivă trebuie să fie pe deplin transpus și implementat

ACCESUL LA INFORMAȚII DUPĂ RETRAGEREA MANDATULUI

- Art. 5 (5) din Directivă impune OGC-urilor obligația de a asigura că **titularii care și-au retras drepturile** au acces la informații privind remunerația lor, în aceleași condiții ca și titularii care sunt încă reprezentați, inclusiv informații privind:
 - modul de calcul al remunerației
 - nivelul deducerilor aplicate
 - accesul la mecanismul intern de soluționare a plângerilor
- Art. 68 din Lege nu conține dispoziții clare, similare celor din Directivă

RECOMANDARE:

- Introducerea expresă a unei prevederi care să garanteze **tratament egal** pentru toți titularii, indiferent de statutul mandatului lor față de OGC

COMPONENȚA CONSILIULUI DE SUPRAVEGHERE

- Din CS pot face parte persoane cu experiență în domeniul juridic sau economic, precum și cu o bună reputație (art. 92 (2))
- Directiva prevede că CS trebuie să fie compus **doar din membri ai OGC**, adică titulari de drepturi, și nu din experți externi care nu sunt titulari de drepturi
- OGC poate să colaboreze cu specialiști externi, însă aceștia
 - nu trebuie recunoscuți ca membri ai CS
 - nu trebuie să aibă drept de vot
 - nu trebuie să participe la procesul decizional al OGC

RECOMANDĂRI:

- Lista persoanelor care pot face parte din CS trebuie ajustată Directivei
- Trebuie prevăzută și reevaluarea CS existente, prin alegerea membrilor din cadrul OGC

CONSECINȚELE JURIDICE ALE SUSPENDĂRII OGC-ULUI

- Dacă se constată că OGC nu respectă obligațiile impuse de lege, AGEPI poate **suspenda activitatea** OGC pentru o perioadă între 6 luni și 1 an (art. 107 (1) c))
- Însă, Legea nu prevede clar care sunt **consecințele juridice** ale suspendării:
 - Licențele deja acordate de OGC sunt valabile sau sunt nule?
 - OGC trebuie să își continue activitățile față de titularii săi, inclusiv distribuirea remunerațiilor?
 - Organele interne ale OGC pot sau trebuie să fie active în timpul suspendării?

RECOMANDARE: Legiuitorul trebuie

- să modifice legea și să decidă care sunt consecințele juridice explicite ale suspendării, sau
- să elimine complet această măsură, dacă nu e posibilă reglementarea coerentă a efectelor ei

REMUNERAȚIA COLECTATĂ, ÎNSĂ NEREPARTIZATĂ

- După expirarea a 3 ani (titularii au dreptul să revendice sumele nedistribuite), Adunarea Generală a OGC decide cu privire la utilizarea sumelor ce nu pot fi repartizate (art. 97 (8))
- Deși este permis ca aceste sume să fie folosite pentru redistribuire secundară sau pentru servicii culturale ori sociale, **Directiva** prevede clar că titularii păstrează dreptul de a revendica aceste sume, până la expirarea termenului general de prescripție
- În prezent, Legea 230/2022 nu conține **dispoziții clare** care să protejeze acest drept de creanță al titularilor asupra sumelor nedistribuite

RECOMANDARE: Se impune introducerea expresă a unei prevederi care

- să limiteze opțiunile Adunării Generale privind utilizarea sumelor colectate nedistribuibile (doar redistribuire secundară sau servicii culturale/sociale)
- să consacre dreptul titularilor de a revendica aceste sume

CĂUTAREA ȘI IDENTIFICAREA TITULARILOR DE DREPTURI

- Art. 13 din Directivă obligă OGC:
 - **să caute titularii** a căror remunerație a fost colectată, dar nu a fost distribuită
 - să verifice toate înregistrările disponibile
 - să pună la dispoziția publicului **informații despre rezultatele acestei căutări**, cel puțin prin intermediul site-ului său
- Acesta este un instrument important pentru a facilita **distribuirea corectă a veniturilor**, în special atunci când OGC acționează dincolo de repertoriul direct mandatat

RECOMANDARE:

- Completarea Legii 230/2022 prin implementarea corectă a art. 13 (3) din Directivă

DECIZIA ADUNĂRII GENERALE PRIVIND TOATE TIPURILE DE REȚINERI

- Legea 230/2022 nu conține prevederi care să garanteze dreptul AG de a decide asupra tuturor tipurilor de rețineri
- Art. 88 (7) e) face referire exclusiv la comisioanele de gestiune
- Totuși, există și alte forme de rețineri care diminuează remunerația netă a titularilor de drepturi, cum ar fi contribuțiile la fonduri sociale sau culturale
- Conform art. 8 (5) din Directivă, AG trebuie să aibă competența de a decide politica privind orice tip de reținere, nu doar comisioanele de gestiune

RECOMANDARE:

- Modificarea art. 88 (7) e) pentru a include toate categoriile de rețineri, astfel încât AG să aibă competență clară și exclusivă în aprobarea oricăror deduceri din sumele colectate

VENITURILE OBȚINUTE DIN INVESTIREA REMUNERAȚIILOR VIITOARE

- Art. 97 nu prevede în mod clar faptul că OGC nu are dreptul de a utiliza veniturile derivate din investirea veniturilor provenite din drepturi în alte scopuri decât repartizarea către titularii de drepturi
- Această regulă este stabilită prin art. 11 (4) din Directivă pentru a proteja titularii de drepturi de potențialele abuzuri din partea OGC

RECOMANDARE:

- Această normă ar trebui adăugată la capitolul care reglementează colectarea veniturilor

LISTA DE MEMBRI ȘI REPERTORIUL ACTUALIZAT

- Directiva conține prevederi privind accesul la informații despre repertoriu, titulari de drepturi, licențe, condiții de gestionare colectivă, deduceri etc.
- Un astfel de acces asigură nivelul necesar de transparență în sistem, iar OGC trebuie să furnizeze diferite informații de acest tip fie public, fie unor părți interesate
- Rolul autorității competente este de a supraveghea dacă OGC furnizează informațiile necesare, administrează corespunzător bazele de date și să reacționeze în caz de nereguli
- OGC e obligat să depună la AGEPI lista de membri și repertoriul actualizat (art. 84 (1), 88 (12))
- Utilizarea unei asemenea cantități de informații:
 - nu este justificată pentru activitatea de supraveghere și control
 - nu este justificată nici în lumina Regulamentului general privind protecția datelor al UE (GDPR)

RECOMANDARE: Prevederile contestate ar trebui revăzute/eliminate din Lege

LIMITAREA COMISIONULUI DE GESTIUNE

- Directiva menționează **doar criteriile pentru stabilirea comisionului**, nu prevede vreun plafon
- Art. 98 (6) stabilește **limita maximă a comisionului** de gestiune
- Riscuri:
 - poate împiedica gestionării anumitor drepturi (acolo unde costurile justificate sunt mai mari)
 - poate submina modernizarea OGC
- Prescrierea unui procent concret pentru costurile de gestionare nu corespunde practicii europene
- În schimb, autoritatea ar trebui să aibă competența de a reacționa atunci când apar nereguli privind nivelul costurilor de gestionare

RECOMANDARE:

- Revederea/eliminarea plafonului comisionului de gestiune și introducerea de norme mai flexibile prevăzute de Directivă, a căror aplicare ar trebui supravegheată de AGEPI

DISPOZIȚII TRANZITORII

- Pe parcursul perioadei de tranziție, statul are obligația să asigure:
 - funcționarea neîntreruptă a sistemului de gestiune colectivă
 - aplicarea sistemelor tarifare existente și a acordurilor de licență încheiate
- Legea 230/2022 admite unele lacune care nu asigură continuitatea sistemului
- Art. 123 (2) și (5) anulează din 01.01.2023 aplicarea tarifelor aprobate în temeiul Legii drepturilor de autor din 2010
- Riscuri:
 - crează un vid în sistem, ținând cont de timpul necesar pentru aprobarea noilor tarife
 - pot genera abuzuri din partea utilizatorilor

RECOMANDARE:

- Modificarea Legii pentru a asigura aplicarea tarifelor stabilite în temeiul Legii 139/2010 până la aprobarea oficială a metodologiilor (similar cu soluția de la art. 102 (4) a Legii 230/2022)

LIPSA TRANSPUNERII TITLULUI III DIN DIRECTIVĂ

- Lipsa transpunerii Titlului III din Directiva privind acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile online asupra operelor muzicale de către OGC
- Această problemă este evidentă și recunoscută

EU4IP

Consolidarea drepturilor de proprietate
intelectuală în Moldova și Ucraina

Finanțat de
Uniunea Europeană

CE ESTE MAI IMPORTANT ...

LEGISLAȚIA

IMPLEMENTAREA

BUNA-CREDINȚĂ

EU4IP

Strengthening Intellectual Property
Rights in Moldova and Ukraine

Finanțat de
Uniunea Europeană

MULȚUMESC

www.eu4ip.eu

EU4Business
